

Landelijke Commissie van Vertrouwenslieden

Uitspraaknr: 2023-009

Datum: 1 december 2023

Partijen: <naam1>, curator van een bewoner van <locatiennaam>,
<naam2>, mentor van een bewoner van <locatiennaam>,
<naam 3>, curator van een bewoner van <locatiennaam>,
verder ook te noemen: verzoekers,
bijgestaan door de heer J. Zwitser, adviseur bij Kansplus

en

<naam zorgorganisatie>, vertegenwoordigd door (naam, manager zorg), de
(naam, hoofd behandeling), verder ook te noemen: verweerder,
bijgestaan door de heer mr T. van Malssen, advocaat te Arnhem

Verloop van de procedure

Verzoekers hebben zich tot de Landelijke Commissie van Vertrouwenslieden (verder ook LCvV of de Commissie) gewend met het verzoek:

- A) te beoordelen of <zorgorganisatie> in redelijkheid gehouden is om voor <locatiennaam> , een lokale cliëntenraad in te stellen met alle formele rechten die uit de Wmcz2018 voortvloeien;
- B) een spoedvoorziening te treffen terzake van de voorgenomen (gedwongen) overplaatsing van cliënten van de locatie;
- C) <zorgorganisatie> te gelasten om de kosten te vergoeden die verzoekers maken terzake van de rechtsbijstandsverlening in de onderhavige procedure.

In opmaat naar de zitting heeft de Raad van Bestuur van <zorgorganisatie> toegezegd terzake van het verzoek sub B), dat hangende de procedure door <zorgorganisatie> geen onomkeerbare besluiten genomen zouden worden strekkende tot gedwongen verhuizing/overplaatsing van huidige cliënten van de locatie, zodat in hun optiek geen spoedprocedure gevoerd behoefde te worden. Ter zitting is de toezegging verlengd tot de dag van de uitspraak. Ter zitting hebben verzoekers verhelderd het verzoek sub A) – anders dan bij verzochte spoedvoorziening –niet, dan wel niet langer, op de (individuele) verhuizingen te baseren en over de verhuizing als afzonderlijk onderdeel op dit moment dan ook geen oordeel van de Commissie te verlangen.

<Zorgorganisatie> heeft op 3 oktober 2023 in een verweerschrift op het verzoek sub A) gereageerd. Op 23 oktober 2023 heeft een hoorzitting plaatsgevonden waarbij partijen in de gelegenheid zijn gesteld om hun standpunten nader toe te lichten. Namens verzoekers is een pleitnotitie voorgelezen die aan de processtukken is toegevoegd.

Het verzoek sub C) terzake van de vergoeding van kosten die verzoekers maken, is eerst kort voor de zitting ontvangen, op 20 oktober 2023. <Zorgorganisatie> heeft ter zitting aangegeven geen bezwaar te hebben tegen gelijktijdige afhandeling van beide verzoeken en heeft ter zitting verweer gevoerd tegen het verzoek sub C). Op het verzoek sub C) is terstond een beslissing genomen waarvan het dictum ter zitting aan partijen is medegedeeld.

Het geschil

Partijen verschillen van mening over de vraag of voor <locatiennaam> een lokale cliëntenraad ingesteld dient te worden (verzoek artikel 14 lid 3 sub e jo. artikel 3 lid 4 Wmcz2018).

Partijen verschillen voorts van mening over de vraag of de kosten die de representatieve delegatie maakt terzake van de ondersteuning (zijnde advisering en rechtsbijstand) door <zorgorganisatie> vergoed dienen te worden.

Feiten en omstandigheden

De commissie gaat bij de beoordeling van het geschil uit van de navolgende feiten en omstandigheden.

<Zorgorganisatie> is een aanbieder van intramurale en extramurale zorg in <provincie> voor mensen met een verstandelijke beperking, gedragsproblematiek en/of ontwikkelingsachterstand. <zorgorganisatie> houdt tientallen zorglocaties en woonzorglocaties in stand. Een van deze locaties betreft <locatiennaam> die plek biedt aan 10 cliënten. De locatie is omstreeks 2011 opgericht ten behoeve van 10 bewoners met een LVB en autisme. Er is door de jaren heen op de locatie sprake geweest van veel verloop onder medewerkers en onvrede bij bepaalde familie-/ cliëntvertegenwoordigers over de kwaliteit en de organisatie van de zorg. Ondanks diverse organisatorische ingrepen en veelvuldig groepsoverleg is nimmer een stabiele, althans een tot wederzijdse tevredenheid stemmende, situatie ontstaan. Regelmatig heeft groepsoverleg plaatsgevonden waar cliënt-vertegenwoordigers inspraak konden uitoefenen als bedoeld in artikel 2 Wmcz2018.

In 2022 heeft <zorgorganisatie> onderzoek gedaan en een analyse gemaakt waarbij geconcludeerd werd dat de zorgvraag/zorgbehoefte van de verschillende bewoners op de locatie dusdanig uiteenliep dat de zorg daar niet passend voor te organiseren was. <zorgorganisatie> heeft toen een nieuw woonprofiel opgesteld. Sindsdien zijn in de loop van 2022 en 2023 bewoners uit eigen beweging danwel in onderling overleg met verweerder verhuisd naar andere locaties. Het periodieke groepsoverleg is per december 2022 gestaakt. Vanwege het nieuwe ‘woonprofiel’ dienen, aldus <zorgorganisatie>, de drie thans nog resterende cliënten ook te gaan verhuizen. Verzoekers verzetten zich daartegen. De drie cliënten wonen al tientallen jaren bij elkaar en willen zowel bij elkaar blijven als deze locatie niet verlaten.

Op 23 december 2021 hebben vier vertegenwoordigers van cliënten, onder wie verzoekers, de Raad van Bestuur verzocht een lokale cliëntenraad in te stellen. Dit verzoek is op 7 januari 2022 afgewezen met de motivering dat <zorgorganisatie> een erkende en vastgestelde medezeggenschaps-structuur en -inrichting kent bestaande uit een CCR, regionraden en clusterraden. Deze structuur sluit volgens <zorgorganisatie> aan bij die van de zeggenschap. Op al deze niveaus bestaan raden van cliënten als ook raden van verwanten. De formele medezeggenschap voor de onderhavige locatie wordt volgens <zorgorganisatie> behartigd door clusterraad <naam> en op de overstijgende beleidsthema’s door de CCR.

Verzoekers hebben terzake van de aangekondigde (noodzaak tot) verhuizing inmiddels ook de Wkkgz klachtenprocedure doorlopen. De klachtencommissie heeft daarbij laten weten geen uitspraak over het medezeggenschapsvraagstuk te kunnen doen.

Oordeel van de commissie

Representatieve delegatie

Partijen zijn het erover eens dat verzoekers voor deze locatie zijn aan te merken als een representatief te achten delegatie van cliënten of hun vertegenwoordigers in de zin van de Wmcz2018.

Kostenvergoeding verzoekers (verzoek onder C)

Verzoekers hebben <zorgorganisatie> gevraagd bij te dragen in de kosten die de representatieve delegatie maakt terzake van deze procedure. <zorgorganisatie> heeft zich bereid verklaard verzoekers wat betreft hun (on)kosten te behandelen als waren zij leden van een formele cliëntenraad. Die zouden aanspraak op reiskosten kunnen maken. In geschil is of <zorgorganisatie> ook dient bij te dragen in de kosten van de door verzoekers ingeschakelde juridisch adviseur.

Artikel 6 lid 3 Wmcz2018 bepaalt dat de kosten die redelijkerwijs noodzakelijk zijn voor de vervulling van de werkzaamheden van de cliëntenraad, waaronder de kosten die verband houden met onafhankelijke ondersteuning en het voorleggen van een geschil of een verzoek aan een commissie van vertrouwenslieden, ten laste komen van de instelling. Het artikel bepaalt eveneens dat kosten van juridische bijstand voor het voorleggen van een geschil aan de Commissie in beginsel van deze vergoeding zijn uitgesloten. Nu 6 lid 3 Wmcz2018 specifiek uitgaat van de cliëntenraad en niet van ‘de representatief te achten delegatie van cliënten’, is de Commissie van oordeel dat een wettelijke grondslag voor het toewijzen van deze vordering ontbreekt. Dit verzoek wordt door de Commissie dan ook afgewezen.

Verzoek tot het instellen van een lokale cliëntenraad (verzoek onder A)

Wettelijk kader

Art. 3 van de Wmcz 2018 bepaalt: *‘Een instelling stelt een cliëntenraad in die binnen het kader van de doelstellingen van de instelling in het bijzonder de gemeenschappelijke belangen van de betrokken cliënten behartigt, indien:*

a. bij de instelling, niet zijnde een instelling als bedoeld in onderdeel b,

*in de regel meer dan tien natuurlijke personen zorg verlenen.’ En (artikel 3 lid 4)
‘Indien een instelling die erop is ingericht cliëntenlangdurig te laten verblijven of die bij cliënten thuis zorg laat verlenen, meerdere locaties in stand houdt, is deze instelling verplicht om voor elk van die locaties een cliëntenraad in te stellen, tenzij een voor zo een locatie representatief te achten delegatie van cliënten of hun vertegenwoordigers heeft aangegeven hier geen behoefte aan te hebben of dit in redelijkheid voor een of meer van die locaties niet aangewezen is.’*

Wanneer een representatieve delegatie een geschil over deze wettelijke bepaling (art. 3 lid 4 Wmcz2018) wil voorleggen aan een commissie van vertrouwenslieden, dan kan dat op grond van artikel 14 lid 3 sub e Wmcz2018.

Is het instellen van een lokale cliëntenraad door <zorgorganisatie> voor <locatiernaam> in redelijkheid aangewezen?

<Zorgorganisatie> heeft in reactie op het verzoek diverse redenen aangevoerd op basis waarvan het inrichten van een cliëntenraad op de locatie in redelijkheid niet zou zijn aangewezen.

In dit kader heeft <zorgorganisatie> ten eerste aangevoerd dat bij de delegatie slechts de wens bestaat een cliëntenraad in te stellen in het licht van individuele belangen. Dit betreft het belang van de resterende drie bewoners om niet (gedwongen) te hoeven verhuizen naar een andere locatie. <Zorgorganisatie> heeft uitvoerig betoogd dat dit doel op deze wijze niet te behalen zou zijn. Welk inhoudelijk doel de delegatie met het instellen van een lokale cliëntenraad voor ogen heeft (en of dat doel al dan niet op deze wijze te behalen is), is echter naar oordeel van de Commissie, in samenhang bezien met de overig aangevoerde argumentatie van verzoekers, van onvoldoende gewicht om tot afwijzing van het verzoek te kunnen leiden.

Voorts heeft <zorgorganisatie> aangevoerd hoe dan ook niet verplicht te kunnen worden een cliëntenraad in te stellen nu er op deze locatie in de regel niet meer dan 10 natuurlijke personen zorg verlenen. Uit de parlementaire geschiedenis volgt dat er door de wetgever geen nadere eisen zijn gesteld aan wanneer sprake is van een locatie waar een cliëntenraad in redelijkheid niet is aangewezen (Kamerstukken II 2017/18, 34858, nr. 3, p. 12 en Kamerstukken I 2018/19, 34 858, nr. D, p. 18). De stelling van <zorgorganisatie> dat de locatie niet voldoet aan het wettelijk getalscriterium voor zorgverleners, gaat derhalve niet op. Dat laat onverlet dat het aantal cliënten en zorgverleners op een locatie in het kader van het

redelijkheid vereiste wel een rol kunnen spelen. In dit kader betreft de Commissie het volgende. <Zorgorganisatie> stelt dat er op dit moment gezien het (tijdelijk) beperkt aantal bewoners slechts vijf medewerkers werkzaam zijn (in de reguliere cliëntenbezetting volgens <zorgorganisatie> oplopend tot maximaal negen). Daartegenover hebben verzoekers aangevoerd dat de cliënten ook structureel bijgestaan worden door vrijwilligers die -onder andere- net als alle medewerkers kerstpakketten van <zorgorganisatie> ontvangen. Ook uitgaande van de tijdelijk verkleinde bezetting op de locatie maken deze vrijwilligers dat er in totaal een aanzienlijke groep natuurlijke personen zorg verlenen (de Commissie gaat uit van in ieder geval een aantal tussen 8 en 11). De Commissie ziet dan ook onvoldoende aanleiding om op basis van het betrokken aantal zorgverleners te oordelen dat een cliëntenraad op deze locatie in redelijkheid niet is aangewezen.

<Zorgorganisatie> heeft ten derde aangevoerd dat de huidige medezeggenschapsstructuur van <zorgorganisatie> voorziet in volwaardige medezeggenschap op alle niveaus, waaronder clusterraden, regioraden en een centrale cliëntenraad. Deze raden hebben de formele advies- en instemmingsbevoegdheden uit de Wmcz2018. Daarnaast zijn er lokale groepsoverleggen die inspraak hebben zoals de Wmcz2018 dat voorschrijft. Ter zitting is evenwel geconstateerd dat in de praktijk aan de <locatiennaam> sprake is van een per december 2022 gestaakt groepsoverleg, en dat de clusterraad die de belangen van deze locatie geacht wordt te behartigen, (zeer) veel vacatures kent en al enige tijd niet operationeel is. Of de belangen van de cliënten van <locatiennaam> daadwerkelijk en concreet behartigd zijn binnen de bestaande medezeggenschapsstructuur in de periode waarin het initiële verzoek is gedaan (december 2021) en daarna, is niet gebleken. De Commissie ziet ook in deze omstandigheid derhalve onvoldoende aanknopingspunt om te oordelen dat een lokale raad in redelijkheid niet aangewezen zou zijn.

De commissie oordeelt op grond van het vorenstaande dat het verzoek tot het instellen van een lokale cliëntenraad op locatie <locatiennaam> dient te worden ingewilligd.

De commissie stelt tot slot vast dat de huidige situatie qua zorgverleners en bezetting voor deze locatie niet representatief te achten is. Er zijn zeven (van tien) lege plekken in afwachting van cliënten met een ander zorgprofiel dan voorheen. De Commissie zal dit aspect betrekken bij het vaststellen van de termijn waarbinnen een cliëntenraad dient te worden ingesteld. Deze termijn wordt op zes maanden gesteld. De Commissie laat in dit oordeel op deze wijze ruimte bestaan voor de mogelijkheid dat nieuwe, toekomstige bewoners een andere mening kunnen zijn toegedaan over de noodzaak tot het instellen van een lokale cliëntenraad.

Conclusie

Naar het oordeel van de Commissie is <zorgorganisatie> gehouden voor <locatiennaam> een cliëntenraad in te stellen. De commissie zal de uitvoering van deze verplichting, gelet op de huidige situatie, opleggen met een termijn van zes maanden.

Het verzoek om bij te dragen in de kosten van de juridische bijstand van verzoekers wordt afgewezen.

Hetgeen partijen overigens naar voren hebben gebracht, kan niet tot andere beslissingen leiden en hoeft daarom niet apart te worden besproken.

Beslissing

De Landelijke Commissie van Vertrouwenslieden:

-bepaalt dat <zorgorganisatie> binnen zes maanden na datum van deze beslissing een cliëntenraad instelt voor <locatiennaam>, tenzij een voor deze locatie representatief te achten delegatie van cliënten of hun vertegenwoordigers (in de nieuwe bezetting) voor die tijd heeft aangegeven hier geen behoefte aan te hebben;

-wijst de overige verzoeken af.

Deze uitspraak is vastgesteld door mr. D.J. Buijs, voorzitter en de leden dr. E.J.K. Boldingh en mr. A.J.F. Vokurka-Viruly, op 1 december 2023.

Voorzitter

Secretaris

D.J. Buijs

L. Bos